

***Program
Przeciwdziałania
Przemocy w Rodzinie
dla Gminy Tarczyn***

PROJEKT

*opracowany przez:
PPUH „BaSz”*

*przy współpracy
**Urzędu Miejskiego w Tarczynie
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarczynie***

Tarczyn 2008

Spis treści

1. Podstawa prawna	str.	3
2. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie	str.	4
3. System przeciwdziałania przemocy w Polsce	str.	5
4. Diagnoza sytuacji w Gminie	str.	8
4.1. Sytuacja społeczna w Gminie	str.	8
4.2. Problem występowania przemocy w rodzinie na terenie Gminy	str.	10
4.3. Instytucje z terenu gminy w przeciwdziałaniu przemocy domowej	str.	11
4.4. Współpraca służb i instytucji w przeciwdziałaniu przemocy domowej	str.	15
5. Cele strategiczne, operacyjne oraz zadania dla Gminy Tarczyn	str.	16
6. Wdrożenie, monitoring i ocena realizacji Programu	str.	17
7. Możliwości wsparcia, informacje dodatkowe	str.	19

1. Podstawa prawna

Podstawy prawne:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2004r. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 26.10.1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2002r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 29.07.2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005r. Nr 180, poz. 1493).

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Art. 2.) definiuje ją następująco:

„przemoc w rodzinie – jednorazowe albo powtarzające się, umyślnie działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Art. 3. ustawy określa formy pomocy osobie pokrzywdzonej. Są to:

- udzielenie pomocy w formie poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego i socjalnego,
- interwencja kryzysowa i wsparcie,
- ochrona przed dalszym krzywdzeniem (uniemożliwienie kontaktów sprawcy z ofiarą),
- zapewnienie, na żądanie osoby krzywdzonej, schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

W stosunku do sprawców przemocy stosuje się oddziaływania korekcyjno-edukacyjne oraz środki zapobiegające dalszemu krzywdzeniu – uniemożliwienie kontaktów, dozór policyjny, areszt.

Do zadań gminy (Art.6. §2) w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie należy:

- tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji,
- opracowanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- prowadzenie gminnych ośrodków wsparcia.

Artykuł 6 ustawy wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2006 roku.

Zadanie tworzenia i prowadzenia specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy oraz opracowania i realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców leżą w kompetencjach powiatów.

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Założenia Programu dotyczą przede wszystkim zmiany pojmowania przez społeczeństwo zjawiska przemocy w rodzinie oraz szerokiej edukacji dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie jego przyczyn i skutków (propagowanie wychowania bez przemocy). Ważnym elementem programu jest promowanie wartości rodzinnych.

Celem Programu jest:

- Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie;
- Zwiększenie dostępności pomocy rodzinom, w których stosowana jest przemoc;
- Zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Cele ogólne będą realizowane przez:

- Systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie;
- Podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie;
- Szkolenie służb zajmujących się przemocą w rodzinie;
- Udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie;
- Oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie.

Programy rządowe:

- Strategia Polityki Społecznej 2007 –2013,
- Krajowy Program Działań na Rzecz Kobiet,
- Rządowy Program Poprawy Bezpieczeństwa Obywateli „Bezpieczna Polska”,
- Program Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przystępczości wśród Dzieci i Młodzieży,
- Narodowy Plan Działań na Rzecz Dzieci,
- Rządowy Program „Świetlica, praca i staż – socjoterapia w środowisku wiejskim”.

2. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie

Rodzina jako podstawowa komórka społeczna spełnia istotne funkcje w interesie społeczeństwa, zaspakajając jednocześnie potrzeby psychiczne, emocjonalne i społeczne swoich członków. Jest ona najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka. Środowiskiem kształującym jego osobowość, system wartości, styl życia, poglądy. Istotną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje oparte na miłości, szacunku i zrozumieniu.

W przypadku dezorganizacji – zerwaniu więzi – rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz z oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc domowa może być równocześnie skutkiem i przyczyną nieprawidłowości zaistniałych w rodzinie. Jest zatem jedną z najpoważniejszych dysfunkcji o dużej szkodliwości społecznej.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

- jest intencjonalna – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
- siły są nierównomierne – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą, ofiara jest słabsza a sprawca silniejszy,
- narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje przewagę siły narusza podstawowe prawa i dobra osobiste ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.),
- powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Przemoc domowa ogranicza się do pięciu podstawowych rodzajów:

- przemoc fizyczna,
- przemoc psychiczna, tzw. „chłodna” przemoc,
- przemoc seksualna,
- przemoc ekonomiczna,
- zaniedbanie.

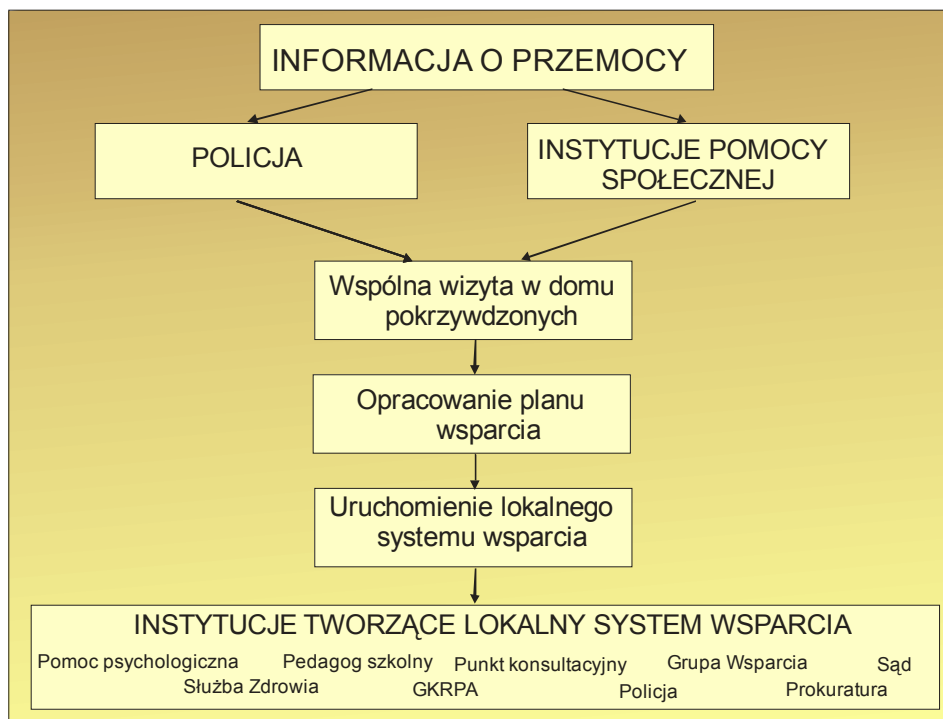
Przemoc w rodzinie jest przestępstwem. Przemoc dotyka głównie kobiety i dzieci, rzadziej mężczyzn. Narażone są na nią również osoby starsze, chore czy niepełnosprawne. Są to osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu wartości, często zależne od sprawcy (psychicznie, fizycznie i ekonomicznie). Osobom takim trudno jest wyjść z tego kręgu – trudno odbudować swoją godność.

Problem przemocy – trudny do zdiagnozowania – wymaga podjęcia działań prewencyjnych obejmujących aspekty prawne, zdrowotne, edukacyjne, skierowanych zarówno do ofiar, jak i do sprawców przemocy. Ofiarom należy ponadto zagwarantować pomoc i ochronę.

3. System przeciwdziałania przemocy w Polsce

Na przemoc w rodzinie należy reagować – obowiązek taki spoczywa na osobach wykonujących obowiązki służbowe (art. 12. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie). Informacja o niej powinna docierać do Policji, Ośrodków Pomocy Społecznej lub innych służb społecznych działających na terenie gminy lub w najbliższym jej sąsiedztwie. Policja i GOPS przyjmując zgłoszenie mają obowiązek poinformować pokrzywdzonych o przysługujących im prawach oraz pouczyć sprawcę czynu. Po dobrowolnym wypełnieniu wniosku z prośbą o pomoc przez pokrzywdzonych może dojść do dalszych kroków przeciwko sprawcy. Zgłoszenie może prowadzić do wizyty w domu pokrzywdzonych, opracowaniu planu pomocy oraz uruchomieniu lokalnego systemu wsparcia.

Schemat postępowania w przypadku stwierdzenia występowania zjawiska przemocy domowej

Głównym instrumentem przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest rządowy program „Niebieska karta”, który wszedł w życie w październiku 1998 roku. Program powstał na bazie Ogólnopolskiego Porozumienia „Niebieska Linia” (powstało w grudniu 1996), które skupiło organizacje społeczne i instytucje pomagające ofiarom przemocy domowej. Na mocy przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz 593, z późn. Zm.), „Niebieska Karta” stała się obowiązkowym dokumentem wypełnianym przez pracowników socjalnych w sytuacjach powzięcia informacji o przypadku przemocy w rodzinie.

„Niebieska Karta” jest pomyślany jako program, do którego dostęp musi mieć każdy zainteresowany (ofiara lub świadek przemocy). Dlatego też, jego głównym realizatorem jest Policja, a szczególnie policjanci kompanii patrolowo-interwencyjnych oraz dzielnicowi, którzy najczęściej spotykają się z ofiarami. Działania policji mają na celu skuteczne reagowanie wobec przemocy w rodzinie poprzez:

- informowanie pokrzywdzonych o przysługujących im prawach oraz możliwości korzystania z pomocy i wsparcia wyspecjalizowanych instytucji,
- rejestrację śladów i przebiegu wydarzeń oraz podjętych czynności, gromadzenie informacji z interwencji domowych i stały kontakt z zagrożoną rodziną,
- rozpoznawanie skali zjawiska i zagrożeń w rodzinie,
- motywowanie ofiar przemocy w rodzinie do żądania ochrony swoich praw i szukania pomocy.

W skład dokumentów wypełnianych przez policjantów wchodzi cztery niebieskie karty:

Karta „A” – pierwsza, tzw. meldunek, jest wypełniana przez dyżurnego jednostki po zgłoszeniu przez patrol zakończenia czynności.

Kartę „B” wypełnia policjant przeprowadzający interwencję, w którym opisuje: szczegóły zajścia, ocenę przebiegu zdarzenia, dane o dzieciach obecnych w mieszkaniu oraz działania podjęte wobec sprawcy.

Karta „C” zawiera informacje dla ofiary przemocy (jej prawa, możliwość ochrony) i wręczana jest w czasie interwencji. Karta zawiera rubrykę „Zanotuj przebieg zdarzenia, pamięć bywa zawodna”, gdzie pokrzywdzeni wpisują odpowiedzi na pytania: „kto i kiedy cię skrzywdził?”, „kim jest dla ciebie sprawca?”, „na czym polegała przemoc?”, „czy byli świadkowie zdarzenia?”. Pozwala to, z jednej strony, na otwarcie się ofiary przemocy, a jednocześnie stwarza dla organów procesowych i organizacji społecznych podstawę do podjęcia odpowiednich działań.

Karta „D” to prośba o pomoc wypełniana przez ofiarę przemocy. Pokrzywdzeni decydują czy żądać pomocy „w ramach kompetencji Policji” czy zainteresowania odpowiednich służb społecznych. Wypełniony dokument nie może jednak stanowić podstawy do wszczęcia postępowania przygotowawczego.

Jedną z inicjatyw zapewniających ofiarom przemocy jest stworzenie tzw. „niebieskich pokoi”, gdzie pokrzywdzony składa zeznania. Stworzenie „dobrej” atmosfery do rozmowy z funkcjonariuszem policji, psychologiem itp. jest szczególnie ważne zwłaszcza w sprawach rodzinnych lub w przypadku przesłuchań dzieci.

W listopadzie każdego roku Policja i ośrodki społeczne prowadzą akację „Niebieski Tydzień”. Do komisariatów Policji mogą zwracać się osoby pokrzywdzone, aby otrzymać informację, poradę i pomoc. W tym okresie komisariaty przystosowują się do przyjęcia większej liczby interesantów.

Na Posterunkach Policji pełnione są dyżury w punktach informacyjno – konsultacyjnych oraz tworzone są zespołów interdyscyplinarnych, działających na rzecz ofiar przestępstw. W dyżurach biorą udział głównie dzielnicowi oraz specjaliści ds. nieletnich i prewencji kryminalnej oraz prawnicy, pracownicy socjalni, psychologowie.

Komenda Główna Policji prowadzi tzw. Bank Dobrych Praktyk, w którym zamieszcza się m.in. szczególnie cenne inicjatywy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Działania Ministerstwa Zdrowia w zakresie przeciwdziałania przemocy skupiają się przede wszystkim na wdrażaniu programów pomocy psychologicznej i samopomocy dla członków rodzin z problemami alkoholowymi (jest to najczęstsza przyczyna występowania przemocy domowej).

Ważną rolę w diagnozowaniu zjawiska odrywają jednostki podległe Ministerstwu Edukacji i Nauki – identyfikacja problemu, rozpoznanie przyczyn zjawiska, odpowiednie działania zapobiegawcze (programy profilaktyczne) lub pomocowe.

W Ministerstwie Sprawiedliwości podejmuje się działania ukierunkowane na zmianę systemu prawa dostosowując go do bardziej skutecznej ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Utworzone zostało Stanowisko Pracy ds. Ofiar Przestępstw, które koordynuje rozpoczęty w marcu 2005 r. Program pilotażowy dla ofiar przestępstw z użyciem przemocy (połączenie ochrony i wsparcia ofiary z zebraniem wiarygodnego materiału dowodowego, pozwalającego na wniesienie aktu oskarżenia do sądu i skuteczne ukaranie sprawcy).

4. Diagnoza sytuacji w gminie

4.1. Sytuacja społeczna w gminie

Tarczyn to gmina położona w centralnej Polsce, w południowej części województwa mazowieckiego, w powiecie piaseczyńskim. Gmina sąsiaduje z gminami powiatu: grodzkiego - Żabia Wola, pruszkowskiego – Nadarzyn, grójeckiego - Pniewy i Grójec oraz z gminami własnego powiatu - Lesznowola, Piaseczno, Prażmów.

Powierzchnia ogólna gminy wynosi 114,15 km², z czego 74,7% stanowią użytki rolne a 16,6% lasy. Znaczną powierzchnię użytków (niemal 20%) stanowią sady, dlatego gmina klasyfikowana jest jako rolniczo – sadownicza. W związku z powyższym działalność gospodarcza na terenie gminy związana jest głównie z sadownictwem, w tym także przetwórstwem rolno – spożywczym.

Tarczyn jest gminą miejsko-wiejską, liczy 10 356 mieszkańców (stan na dzień 31.12.2007r.), a w jej skład wchodzi miasto Tarczyn oraz 35 sołectw.

Liczba ludności Gminy Tarczyn:

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007
Liczba ludności	9543	9793	9981	10159	10356
Mężczyźni	4668	4777	4866	46951	5040
Kobiety	4875	5016	5115	5208	5316
Ludność miasta	3670	3756	3807	3839	3914
Ludność wiejska	5873	6037	6174	6320	6442

* wg danych Urzędu Miejskiego w Tarczynie

Struktura wieku ludności na dzień 31.12.2007r.:

Wiek	Mężczyźni		Kobiety		Ogółem		Ogółem w gminie
	Miasto	Wieś	Miasto	Wieś	Mężczyzn	Kobiet	
0- 2 lata	65	114	83	135	179	218	397
3-7 lat	95	182	94	160	277	254	531
8-18 lat	236	471	254	457	707	711	1418
19-65 lat mężczyzn 19-60 lat kobiet	1261	2135	1310	1859	3396	3169	6565
powyżej 65 lat mężczyzn powyżej 60 lat kobiet	152	329	364	600	481	964	1445

* wg danych Urzędu Miejskiego w Tarczynie

Sytuacja demograficzna w Gminie Tarczyn jest korzystna. Systematycznie rośnie liczba mieszkańców, zarówno na terenie miasta jak i wsi, co jest związane z atrakcyjnością gminy do osiedlania się (bezpośrednią bliskością Warszawy i dogodną komunikacją). Utrzymuje się dodatni, dość wysoki, wskaźnik salda migracji. Ponad 63% ludności gminy to osoby w wieku produkcyjnym (ok. 23% osób w wieku przedprodukcyjnym i 14% w wieku poprodukcyjnym) – struktura wiekowa w gminie jest pozytywna. Według szacunków należy przypuszczać, że liczba mieszkańców Gminy Tarczyn będzie rosła. Na terenie gminy jest dość bogata oferta terenów inwestycyjnych zarówno pod budownictwo mieszkaniowe czy inwestycje, ale nie wszystkie tereny są atrakcyjne pod względem dostępności do infrastruktury

technicznej.

Miasto Tarczyn stanowi gminny wielofunkcyjny ośrodek administracyjno-usługowy. Znajdują się tu m.in.: Urząd Miejski, Urząd Stanu Cywilnego, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Komisariat Policji, Straż Miejska, placówki oświatowe: Przedszkole, Szkoła Podstawowa, Gimnazjum i szkoła średnia oraz Urząd Pocztowy, oddziały banków i Ochotnicza Straż Pożarna.

W gminie Tarczyn jest 3999 mieszkań (w tym: 1513 w mieście) o łącznej powierzchni 288796 m² (w mieście: 104629 m²). Liczba mieszkań systematycznie rośnie z uwagi na atrakcyjne położenie gminy w rejonie podwarszawskim.

W Tarczynie znajduje się Komisariat Policji oraz współpracująca z Policją Straż Miejska. Na terenie gminy działają jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych w: Tarczynie, Kotorydzu, Pracach Małych, Suchodole.

Na terenie Gminy Tarczyn funkcjonują placówki oświatowe: Przedszkole w Tarczynie, Publiczna Szkoła Podstawowa im. J. Stępowskiego w Tarczynie, Zespół Szkół Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcące w Tarczynie, Zespół Szkół im. W. Górskiego w Pamiątce, Szkoła Podstawowa im. J. Chełmońskiego w Suchostrudze i Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Tarczynie.

Pomoc dla osób wymagających wsparcia prowadzi Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarczynie.

Powody udzielania pomocy społecznej przez GOPS w latach 2003-2007 (liczba rodzin):

Powód pomocy	2003	2004	2005	2006	2007
Ubóstwo	72	115	93	132	126
Bezrobocie	85	74	64	95	69
Niepełnosprawność	61	30	32	32	36
Długotrwała choroba	28	28	24	43	37
Przemoc w rodzinie	0	0	0	1	1
Ochrona macierzyństwa	38	15	7	15	28
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	34	50	65	49	42
Alkoholizm	3	3	3	3	3

* dane wg GOPS Tarczyn

Z diagnozy sytuacji społecznej w Gminie Tarczyn wynika:

- z pomocy społecznej w gminie korzysta 187 rodzin tj. 537 osób (stanowi to 5% ogólnej liczby mieszkańców gminy);
- w zdecydowanej większości beneficjentami GOPS są rodziny z terenów wiejskich gminy,
- najwięcej świadczeń w GOPS w Tarczynie przyznawanych jest z powodu ubóstwa (korzysta z nich 365 osób, czyli 3,5% ludności gminy). Kolejnymi powodami korzystania z pomocy społecznej są: bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz długotrwała choroba bądź niepełnosprawność,
- 2,7% ludności gminy jest bezrobotna, w tym 44% długotrwale. Problem bezrobocia nie jest zbyt dotkliwy w gminie, ponieważ większość mieszkańców pracuje w Warszawie lub jej okolicach, a Tarczyn jest traktowany jako tzw.

- „sypialnia stolicy,
- znaczącym problemem jest nadużywanie alkoholu przez mieszkańców, choć niewiele osób korzysta z tego powodu z pomocy GOPS,
 - problemem jest dostępność do usług dla osób niepełnosprawnych, starszych i chorych ze względu na zbyt małą kadrę pomocy społecznej – niewystarczająca liczba pracowników GOPS oraz opiekunów socjalnych i wolontariuszy,
 - pozytywny wpływ na funkcjonowanie sfery społecznej na terenie Gminy Tarczyn mają: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Ośrodek Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna w Tarczynie koła zainteresowań, sekcje i zespoły przy szkołach, uczniowskie i inne kluby sportowe.

4.2. Problem występowania przemocy w rodzinie na terenie gminy

Pracownicy GOPS i Komisariatu Policji w Tarczynie zostali przeszkoleni i przygotowani do wprowadzenia rządowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, tzw. „Niebieskiej karty”.

Problem występowania przemocy domowej w latach 2003-2007 na terenie gminy według statystyk Komisariatu Policji w Tarczynie:

Wyszczególnienie	2003	2004	2005	2006	2007
Ilość interwencji ogółem	806	1173	1172	1373	872
w tym: dotyczącej przemocy	27	15	46	19	15
Ofiary przemocy ogółem	18	15	47	22	15
w tym: kobiety	13	14	43	19	14
mężczyźni	5	-	4	3	1
dzieci do lat 13	-	1	-	-	-
Sprawcy przemocy ogółem	18	15	47	22	15
w tym: kobiety	5	1	-	1	-
mężczyźni	13	14	47	21	15
Sprawcy przemocy po alkoholu	11	14	40	14	8
Przypadki udzielenia pomocy medycznej	1	-	-	-	-
Dzieci przewiezione do szpitala, placówki, oddane pod opiekę osoby spokrewnionej	-	1	-	-	-

*dane wg Komisariatu Policji w Tarczynie

W roku 2007 Policja sporządziła 15 „Niebieskich Kart” przeciwko mieszkańcom z terenu gminy. Według opinii Policji i pracowników GOPS zjawisku przemocy domowej towarzyszy najczęściej nadużywanie alkoholu lub bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Skala zjawiska jest trudna do oszacowania ze względu na niską świadomość społeczną oraz niechęć do wtrącania się w sprawy rodzinne innych. Ocenia się, że najczęstszą formą przemocy jest przemoc psychiczna w stosunku do dzieci, która dla osób postronnych jest trudna do zauważenia.

Świadczenia dla rodzin z tytułu występowania przemocy domowej były wypłacane przez GOPS w Tarczynie dla 1 rodziny (4 osoby) w latach 2006 i 2007. W latach wcześniejszych świadczenia z tego powodu nie były przyznawane.

W Tarczynie działa Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla ofiar przemocy domowej lub osób i rodzin dotkniętych innym problemem społecznym. Pomocą, w tym zakresie, mogą służyć również pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej lub pedagodzy i psychologowie zatrudnieni w szkołach na terenie gminy. Dzieci i młodzież mają również możliwość korzystania z telefonów zaufania, których numery są umieszczone w ogólnodostępnych miejscach w szkole.

„Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Tarczyn na rok 2008” zakłada przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez współpracę Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komisariatu Policji, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Piasecznie, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Piasecznie oraz prowadzenie poradnictwa i organizowanie pomocy interwencyjnej i terapeutycznej dla ofiar przemocy i ich rodzin.

W ramach prac nad „Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Tarczyn” wśród lokalnej społeczności przeprowadzono ankietę: „Identyfikacja problemów społecznych w Gminie Tarczyn”. Na podstawie tych ankiet zjawisko przemocy domowej zostało następująco zdiagnozowane:

- zdecydowana większość ankietowanych nigdy nie spotkała się z tym problemem i nie ma wiedzy na ten temat (ok. 75% ogółu),
- najczęściej pojawiały się głosy, że przemocy nie widać, na pewno występuje, ale jest ukryta i rozgrywa się głównie w rodzinie,
- stwierdzono, że najczęstsza jest przemoc psychiczna w stosunku do dzieci, ale też ona jest najłatwiej wykrywalna, objawia się często agresją lub przeciwnie lękiem dziecka, zamknięciem w sobie, itp.,
- ankietowani nauczyciele, bardzo różnie oceniali skalę tego zjawiska: ok. 45% stawiało ją na 2-3 miejscu – zaraz po ubóstwie i problemach opiekuńczo-wychowawczych – wśród problemów społecznych widocznych w środowisku szkolnym, inni stawili ją na znacznie niżej,
- odpowiedzi uczniów był najbardziej krytyczne: ok. 37% przyznało, że nie ma wiedzy na ten temat, 30% stwierdziło, że przemoc domowa jest w rodzinach, a 31% orzekło, że jej nie ma.

Należy zatem stwierdzić, że problem przemocy domowej (psychicznej i fizycznej) z całą pewnością występuje na terenie gminy. Nie jest on widoczny dla postronnych osób, ale: policja w roku 2007 przeprowadziła 15 interwencji, GOPS wypłacał świadczenia dla 1 rodziny, ankietowani również zauważyli w różnym stopniu jego obecność.

Problem ten nawet jeśli dotyka małej grupy jest bardzo szkodliwy społecznie, może oddziaływać niekorzystnie na więcej osób, być przyczyną wielu innych konfliktów i tragedii. Dlatego też problem ten wymaga podjęcia działań prewencyjnych

obejmujących aspekty prawne, zdrowotne, edukacyjne, skierowanych zarówno do ofiar, jak i do sprawców przemocy. Sprawcy powinni być właściwie ukarani oraz poddani terapii. Ofiarom należy zagwarantować wszelką możliwą pomoc i ochronę.

4.3. Instytucje z terenu gminy w przeciwdziałaniu przemocy domowej

Instytucje działające na terenie Gminy Tarczyn, które aktywnie włączają się w zadanie przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- Urząd Miejski
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Punkt Konsultacyjno-Informacyjny w Tarczynie
- Opieka medyczna: Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Tarczynie
- Komisariat Policji w Tarczynie
- Straż Miejska w Tarczynie
- Oświata:
 - Przedszkole w Tarczynie
 - Publiczna Szkoła Podstawowa im. J. Stępowskiego w Tarczynie,
 - Zespół Szkół Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcące w Tarczynie,
 - Zespół Szkół im. W. Górskiego w Pamiętce,
 - Szkoła Podstawowa im. J. Chełmońskiego w Suchostrudze,
 - Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Tarczynie,
- Parafie Rzymsko-katolickie w: Tarczynie, Przypkach, Leśnej Polanie, Werdunie i Rembertowie.

Instytucje spoza gminy wspierające działania na jej terenie:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piasecznie,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Piasecznie.

W przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie istotną rolę będą odgrywały również fundacje i stowarzyszenia z regionu działające na rzecz rozwoju społecznego.

Urząd Miejski

Obowiązek przeciwdziałania przemocy w rodzinie, szczególnie w rodzinie z problemem alkoholowym, spoczywa także na samorządach lokalnych. Urząd Miejski ma zadanie wspierania wszelkich zadań przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy oraz służy pomocą organizacyjną, merytoryczną i finansową.

Możliwości działań na rzecz pomocy ofiarom przemocy domowej podejmowanych na terenie gmin:

- udostępnienie rodzinom, w których występuje przemoc, pomocy psychospołecznej i prawnej, poprzez tworzenie i prowadzenie: punktów informacyjno-konsultacyjnych, schronisk dla ofiar przemocy domowej,

ośrodków interwencji kryzysowej, telefonów zaufania, programów środowiskowych

- inicjowanie powstawania i wspieranie: organizacji społecznych pomagających ofiarom przemocy domowej, grup wsparcia dla ofiar przemocy domowej, itp.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarczynie

Koordinator „Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Gminy Tarczyn”, wspierający wszystkie zapisane w nim działania na terenie gminy. Wszystkim zainteresowanym i potrzebującym służy pomocą organizacyjną, merytoryczną i finansową.

Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni działający zgodnie z ustaloną rejonizacją. W ramach swoich kompetencji i zadań pomoc społeczna:

- przeprowadza wywiad środowiskowy umożliwiający diagnozę sytuacji rodziny lub osoby,
- przygotowuje wszechstronny plan pomocy,
- monitoruje efekty podjętych działań,
- pomaga w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych,
- udziela szeroko rozumianego poradnictwa, np. prawnego, psychologicznego lub wskazuje miejsca gdzie można uzyskać taką pomoc,
- udziela informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy,
- w uzasadnionych przypadkach: udziela pomocy finansowej w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych, udziela pomocy rzeczowej np. przekazanie odzieży, żywności, udziela zasiłków i pożyczek na ekonomiczne usamodzielnienie się,
- informuje o możliwościach uzyskania pomocy w środowisku lokalnym,
- wskazuje miejsca zajmujące się pomaganiem ofiarom przemocy domowej, w tym możliwości otrzymania schronienia,
- w razie potrzeby zwraca się do policji o podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy
- w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadamia organy ścigania,
- może organizować i prowadzić np. punkty informacyjne, ośrodki pomocy, grupy wsparcia dla ofiar przemocy domowej, świetlice dla dzieci,
- współpracuje z innymi instytucjami i organizacjami

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ma zadanie prowadzenie działań przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym w gminie. GKRPA wspiera programy edukacyjne prowadzone w szkołach, organizuje ferie dla młodzieży szkolnej oraz finansuje wypoczynek letni dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych na obozach profilaktycznych. Wykorzystując swoje doświadczenia organizacyjne GKRPA może być pomocna w zwalczaniu zjawisk dysfunkcyjnych w gminie, ponieważ ma wiedzę z zakresu problemów rodzin z terenu gminy.

Opieka medyczna

Opieka medyczna w ośrodku zdrowia świadczy tzw. pierwszą pomoc dla osób doświadczających przemocy oraz ma zadanie reagować w chwili zauważenia najmniejszych nawet oznak stosowania przemocy. Do najważniejszych zadań opieki medycznej w tym zakresie należy:

- rozpoznanie sygnałów świadczących o występowaniu przemocy,
- umiejętne przeprowadzenie rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania,
- poinformowanie ofiar o możliwościach szukania pomocy,
- wystawienie zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach lub możliwości obdukcji,
- w przypadku stwierdzenia takiej konieczności lub na prośbę poszkodowanych powiadomienie innych służb np. pomocy społecznej, policji, GKRPA,
- w przypadku stwierdzenia podczas badania lub podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadomienie organów ścigania.

Służba zdrowia powinna się włączać w programy prowadzone przez szkoły, GOPS czy GKRPA, a także współpracować na tej płaszczyźnie z Policją.

Policja

Głównym zadaniem Policji jest wprowadzenie procedur „Niebieskich Kart” dla sprawców przemocy oraz pomoc dla rodzin poszkodowanych (poszukiwanie optymalnego wariantu wsparcia dla rodziny gdzie przemoc występuje). Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez policję zgodnie z obowiązującym prawem:

- interwencja,
- sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia,
- zatrzymanie sprawców przemocy domowej stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar oraz mienia,
- wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa,
- zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa,
- podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy,
- udzielenie informacji ofiarom o możliwości uzyskania pomocy.

Policja współpracuje również z placówkami oświatowym, służbą zdrowia, GOPS i GKRPA w zakresie przeciwdziałania patologiom społecznym.

Oświata

Placówki oświatowe na terenie gminy prowadzą aktywną działalność edukacyjną uświadamiającą zjawisko oraz skutki przemocy w rodzinie przy wsparciu wszelkich instytucji, stowarzyszeń, fundacji i sponsorów.

Parafie z terenu gminy

Wspieranie działań ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów życia codziennego, wystrzegania się zachowań agresywnych, przemocy fizycznej i psychicznej.

Organizacje pozarządowe

Informacja o działalności lokalnych organizacji pozarządowych powinna być dostępna w Urzędzie Miejskim lub GOPS, w przychodni, poradni, szkole, komisariacie, itp.

W zakresie pomocy ofiarom przemocy domowej organizują one: telefony zaufania, punkty informacyjno - konsultacyjne, ośrodki pomocy, schroniska, hostele, świetlice dla dzieci. W ramach swojej działalności oferują, m.in.:

- pomoc psychologiczną, w grupie i kontakcie indywidualnym,
- pomoc prawną, w tym pisanie pozwów, wniosków
- pomoc socjalną
- grupy wsparcia,
- grupy samopomocowe,
- pomoc socjoterapeutyczną dla dzieci,
- udział w prowadzeniu wywiadów środowiskowych,
- udział w pracach zespołów pomagających ofiarom przemocy np. przy gminnej komisji czy ośrodku pomocy społecznej,
- udział w interwencjach,
- pilotowanie przypadków,
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i innych

4.4. Współpraca służb i instytucji w przeciwdziałaniu przemocy domowej

Ofiary przemocy domowej potrzebują zwykle pomocy psychologicznej, prawnej, materialnej, socjalnej, medycznej, a także wsparcia. Ważna jest współpraca i przepływ informacji pomiędzy różnymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomaganiem ofiarom przemocy domowej. Czynniki sprzyjające podniesieniu skuteczności pomocy ofiarom przemocy domowej świadczonej przez różne służby:

- tworzenie zespołów pomocowych składających się z przedstawicieli różnych instytucji, np. policjant, pracownik socjalny, lekarz, pedagog,
- znajomość miejsc, osób, możliwości udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- przekazywanie i zbieranie informacji od poszczególnych osób i instytucji pomagających rodzinom,
- konsekwentne egzekwowanie świadczeń wynikających z zadań i kompetencji poszczególnych instytucji,
- podnoszenie kwalifikacji pracowników w dziedzinie zjawiska przemocy domowej oraz sposobów skutecznej interwencji i możliwości pomocy,
- odpowiednia dokumentacja poszczególnych przypadków, form udzielania pomocy i efektów.

5. Cele strategiczne, operacyjne oraz zadania dla gminy

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Tarczyn” zakłada następujące cele strategiczne i pośrednie:

1. Poprawa standardu życia w gminie
 - 1) Dostępność infrastruktury społecznej
 - 2) Stworzenie warunków dla odpowiedniego rozwoju dzieci i młodzieży
 - 3) Poprawa stanu bezpieczeństwa
 - 4) Organizacja czasu wolnego mieszkańców
 - 5) Aktywizacja i integracja społeczeństwa
2. Doskonalenie działań w zakresie polityki społecznej
 - 1) Kompleksowa pomoc w rozwiązywaniu problemów mieszkańców
 - 2) Zapobieganie występowaniu zjawisk patologicznych
 - 3) Przeciwdziałanie uzależnieniom i profesjonalna pomoc terapeutyczna
 - 4) Współpraca regionalna na polu społecznym

„SRPS” zakłada w 2 celu strategicznym: „Doskonalenie działań w zakresie polityki społecznej” zakłada „Zapobieganie występowaniu zjawisk patologicznych” na terenie gminy. W ten cel wpisują się działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

„Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Gminy Tarczyn” wyznacza cel:

Zapobieganie występowaniu przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie świadomości społecznej oraz ograniczanie zaburzeń życia społecznego związanych z występowaniem przemocy

Cel ten będzie realizowany poprzez:

- podnoszenie świadomości społecznej,
- monitorowanie sytuacji w rodzinach dysfunkcyjnych,
- prowadzenie obserwacji w szkołach, ośrodkach zdrowia, GOPS,
- zmniejszanie negatywnych następstw dla ofiar i świadków występowania przemocy w rodzinie poprzez umożliwienie dostępu do profesjonalnej opieki terapeutycznej,
- egzekwowanie karania sprawców przemocy,
- ścisła współpraca podmiotów społecznych w gminie (GOPS, Policja, szkoły, służba zdrowia),
- szkolenia i podnoszenie kwalifikacji kadry społecznej do pracy z rodziną.

Zadania „Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Gminy Tarczyn”:

Nazwa zadania	Cel zadania	Realizatorzy zadania
Opracowanie i wdrożenie systemu reagowania na niekorzystne zjawiska społeczne	Stworzenie komórek odpowiedzialnych za monitorowanie sytuacji np. w rodzinach patologicznych. Ograniczenie zjawisk patologicznych w środowisku domowym. Wzrost bezpieczeństwa w rodzinach.	Burmistrz Tarczyna Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piasecznie Stowarzyszenia, fundacje i organizacje pozarządowe
Stworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną. Wprowadzenie sprawnego systemu zapobiegania kryzysom rodziny ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży.	Prowadzenie monitoringu sytuacji dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych. Rozwój specjalistycznego poradnictwa, a także terapii rodzinnej. Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji kadry społecznej do pracy z rodziną.	Burmistrz Tarczyna Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piasecznie Stowarzyszenia, fundacje i organizacje pozarządowe
Opracowanie i wdrożenie programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w zakresie: świadomości występowania patologii społecznych, uzależnień, (alkoholizm, narkomania), przemocy w rodzinie, radzenia sobie w trudnych i stresujących sytuacjach, itp.	Ograniczenie zjawisk patologicznych w środowisku domowym. Realizacja zadań wynikających z „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie”. Monitorowanie środowisk zagrożonych. Wzrost bezpieczeństwa w rodzinach.	Burmistrz Tarczyna GKRPA Placówki oświatowe Służba Zdrowia Policja Stowarzyszenia, fundacje i organizacje pozarządowe

6. Wdrożenie, monitoring i ocena realizacji Programu

„Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Gminy Tarczyn” stanowi integralną część „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Tarczyn”. Powinien być zatem opracowany i wdrażany łącznie ze Strategią.

Ocena realizacji Programu będzie prowadzona m.in. przez porównanie wskaźników charakteryzujących stan przed i po realizacji zadania.

Przykładowe wskaźniki oceny:

- liczba odnotowanych przypadków zaistnienia przemocy w rodzinie przez Policję, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz inne instytucje działające na terenie gminy (np. ośrodki zdrowia, szkoły),
- liczba sporządzonych „Niebieskich Kart”

- liczba przestępstw popełnianych przeciwko ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- liczba prowadzonych programów profilaktycznych przez szkoły oraz inne instytucje społeczne

„Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Gminy Tarczyn” jest częścią „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Tarczyn”. Program zostanie przyjęty w formie uchwały Rady Miejskiej.

Ponadto „Program” jest dokumentem otwartym, reagującym na zmiany wynikające z monitoringu zjawisk społecznych prowadzonego przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz grupy społeczno-gospodarcze uczestniczące w procesie jego wdrażania i realizacji.

Proponowany system monitoringu zakłada:

- składanie przez Burmistrza Tarczyna – Zespół Zadaniowy – corocznych sprawozdań z realizacji Planu łącznie ze sprawozdaniami z realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Tarczyn” (na podstawie danych statystycznych i innych informacji będących w posiadaniu: GOPS, Policji, instytucji i organizacji oraz grup środowiskowych biorących udział w programach związanych z poszczególnymi etapami realizacji Programu).
- przeprowadzanie aktualizacji „Programu” co 4 lata, podobnie jak „Strategii”.

7. Możliwości wsparcia, informacje dodatkowe

Głównym inicjatorem akcji i kampanii społecznych przeciwko przemocy w rodzinie jest Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej oraz Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”. Poza tymi instytucjami problemem przemocy w rodzinie zajmuje się wiele innych instytucji i stowarzyszeń o zasięgu krajowym czy lokalnym (wiele instytucji i stowarzyszeń działa w Warszawie).

Przydatne strony internetowe:

www.niebieskaLinia.pl

www.mps.gov.pl

www.cpk.org.pl

www.dzieckokrzywdzone.pl

www.strefamlodych.pl

www.cik.sos.pl

www.kampaniespoleczne.pl

www.stop-przemocy.pl

www.dukrk.pl